

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 7.9.2022
COM(2022) 442 final

2022/0263 (NLE)

Predlog

PRIPOROČILO SVETA

o reviziji barcelonskih ciljev o predšolski vzgoji in varstvu

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

• Razlogi za predlog in njegovi cilji

Predsednica von der Leyen je v svojem govoru o stanju v Uniji leta 2021 napovedala evropsko strategijo oskrbe v podporo moškim in ženskam pri prejemanju najboljše oskrbe v različnih življenjskih obdobjih ter iskanju najboljšega ravnovesja med poklicnim in zasebnim življenjem. Pobudo sestavlja Sporočilo Komisije o evropski strategiji oskrbe¹, h kateremu sta priložena dva predloga priporočil Sveta, in sicer eden o reviziji barcelonskih ciljev o predšolski vzgoji in varstvu ter drugi o dolgotrajni oskrbi².

Razpoložljivost storitev predšolske vzgoje in varstva je ključni dejavnik udeležbe žensk na trgu dela. Povezava med udeležbo mater na trgu dela in stopnjami vpisa v predšolsko vzgojo in varstvo je posebno močna pri materah, najmlajši otrok katerih je mlajši od treh let. Ob upoštevanju tega je leta 2002 Evropski svet³ določil barcelonska cilja o otroškem varstvu s ciljem povečati udeležbo žensk na trgu dela z izboljšanjem zagotavljanja predšolske vzgoje in varstva. Evropski svet je določil dva cilja, tj. 90-odstotno stopnjo udeležbe otrok od starosti treh let do šoloobvezne starosti ter 33-odstotno stopnjo udeležbe otrok, mlajših od treh let⁴. Čeprav sta bila barcelonska cilja v povprečju na ravni EU dosežena, nekatere države članice močno zaostajajo, razlike pa so še vedno zlasti pri otrocih iz gospodinjstev z nižjimi dohodki.

Cilj tega priporočila je spodbuditi države članice, da povečajo udeležbo v predšolski vzgoji in varstvu, da bi olajšale udeležbo žensk na trgu dela ter okrepile družbeni in kognitivni razvoj otrok, zlasti tistih v ranljivem položaju ali iz prikrajšanih okolij. Natančneje, Komisija predlaga revizijo barcelonskih ciljev, da bi spodbujanje nadaljnje navzgor usmerjene konvergence med državami članicami na področju udeležbe otrok v predšolski vzgoji in varstvu dobilo nov zagon⁵ in se tako pomagalo povečati udeležbo žensk na trgu dela in odpraviti vrzel stopnje delovne aktivnosti med spoloma⁶. Prav tako obravnava dodatne razsežnosti, ki so pomembne za doseganje barcelonskih ciljev, zlasti cenovno sprejemljivost, dostopnost in kakovost predšolske vzgoje in varstva, ki so ključne za odzivanje na potrebe staršev in otrok ter torej vplivajo na dejansko uporabo takih storitev. Države članice prav tako poziva, naj upoštevajo časovno intenzivnost vključevanja otrok v predšolsko vzgojo in varstvo, ki bi morala zadostovati za pomenljivo vključitev staršev v plačano delo, in delež otrok, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, vključenih v predšolsko vzgojo in varstvo.

Od leta 2002 se je delovna aktivnost žensk stalno povečevala in leta 2021 dosegla 67,7 % v primerjavi s 60,7 % leta 2010⁷, čeprav se je leta 2020 zmanjšala (66,1 %), kar je bila

---

¹ COM(2022) 440.

² COM(2022) 441.

³ Evropski svet v Barceloni, 15. in 16. marec 2002 (2002), SN 100/1/02 REV 1.

⁴ Poročilo Evropske komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, poročilo o barcelonskih ciljih (2013), [barcelonska cilja \(europa.eu\)](http://barcelonska.cilja.europa.eu).

⁵ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025“ (COM(2020) 152 final).

⁶ Vrzel stopnje delovne aktivnosti med spoloma pomeni razliko med stopnjo delovne aktivnosti moških in stopnjo delovne aktivnosti žensk, izraženo v odstotnih točkah.

⁷ Eurostat, „Employment and activity by sex and age – annual data“ (Zaposlenost in aktivnost po spolu in starosti – letni podatki), na voljo: [Employment and activity by sex and age - annual data \[LFSI EMP_A\]](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&plugin=1&code=sdg_8_5_2&plugin=1).

posledica krize zaradi COVID-19. Ta naraščajoči trend spremlja vzorec čedalje višje stopnje izobrazbe žensk, pri čemer več žensk zaključi visokošolski študij in pridobi visokošolsko izobrazbo⁸.

Kljub tem izboljšanjem pa je vrzel stopnje delovne aktivnosti med spoloma še vedno precejšnja in je leta 2021 znašala obsežnih 10,8 odstotnih točk⁹. Eurofound je ocenil izgubo zaradi vrzeli stopnje delovne aktivnosti med spoloma v letu 2018 na 320 milijard EUR. Večino tega zneska sestavljajo zaslužki in prispevki za socialno varstvo, ki jih je gospodarstvo izgubilo, ker ženske niso delovno aktivne¹⁰. Vrzel stopnje delovne aktivnosti med spoloma je tesno povezana z obveznostmi oskrbe. Ženske so še vedno glavne oskrbovalke otrok in odraslih, ki potrebujejo oskrbo, in nosijo glavno odgovornost za gospodinjstva opravila. To neravnovesje omejuje njihovo možnost vključitve v plačano delo in namenjanja časa zanj.

Leta 2021 je v raziskavi o delovni sili za EU-27 27,9 % žensk, starih od 25 do 49 let, ki niso bile zaposlene, navedlo, da je bil glavni razlog za to, da ne iščejo zaposlitve, skrb za otroke ali odrasle, ki potrebujejo oskrbo, v primerjavi z le 8,0 % moških¹¹. Pred pandemijo sta leta 2019 ta deleža znašala 32,6 % oziroma 7,6 %¹². Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE) navaja, da obveznosti oskrbe 7,7 milijona ženskam v Evropi onemogočajo udeležbo na trgu dela in številne ženske omejujejo, da delajo le s krajšim delovnim časom: 29 % žensk, ki delajo s krajšim delovnim časom, je navedlo, da so glavni razlog za to obveznosti oskrbe, v primerjavi s samo 6 % moških¹³.

Razlika med spoloma pri oskrbi, zlasti razlika v času, ki ga neplačanemu oskrbovalskemu delu namenijo ženske in moški, je povezana s spolnimi stereotipi o poklicih in vlogah moških in žensk ter jih dodatno krepí. Od žensk se še vedno na splošno pričakuje, da bodo zagotavljale neplačano oskrbo v večjem obsegu kot moški, celo v družinah, kjer sta oba partnerja zaposlena. Pred krizo zaradi COVID-19 so zaposlene ženske v EU z otroki, mlajšimi od 7 let, ki živijo v paru, za neplačano delo povprečno porabile 39 ur na teden v primerjavi z 19 urami na teden¹⁴, ki so jih zanj porabili zaposleni moški v enakem položaju. Razlika med spoloma pri oskrbi je bila večja za ženske v prekarni zaposlitvi.

Z zaprtjem storitev oskrbe in njenimi omejitvami med pandemijo so bile ženske še bolj pozvane k zagotavljanju oskrbe. Kriza zaradi COVID-19 je poslabšala neenakost spolov na

⁸ Poročilo Evropske komisije z naslovom „Report on gender equality in the EU“ (Poročilo o enakosti spolov v EU) (2021), [annual_report_ge_2021_en.pdf \(europa.eu\)](#).

⁹ [Statistika | Eurostat \(europa.eu\)](#).

¹⁰ Eurofound, „Women and labour market equality: Has COVID-19 rolled back recent gains?“ (Ženske in enakost na trgu dela: ali se je nedavni napredek zaradi COVID-19 zmanjšal?), Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2020.

¹¹ Preglednica LFSA_IGAR iz podatkovne zbirke Eurostata, „Care of adults with disabilities or children and other family or personal reasons“ (Oskrba odraslih invalidov ali otrok in drugi družinski ali osebni razlogi), odstotek prebivalstva, ki ni vključen na trg dela in želi delati, starostna skupina 15–64 let.

¹² EIGE, raziskovalno poročilo o enakosti spolov in socialno-ekonomskem vplivu COVID-19 (2021), str. 15, [Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic \(Enakost spolov in socialno-ekonomski vpliv pandemije COVID-19\) | Evropski inštitut za enakost spolov \(europa.eu\)](#).

¹³ EIGE, „Gender inequalities in care and consequences for the labour market“ (Neenakost spolov na področju oskrbe in posledice za trg dela) (2020), [Gender inequalities in care and consequences for the labour market \(Neenakost spolov na področju oskrbe in posledice za trg dela\) | Evropski inštitut za enakost spolov \(europa.eu\)](#).

¹⁴ Eurofound, „Sixth European working conditions survey: overview report“ (Šesta evropska raziskava o delovnih pogojih: pregledno poročilo) (2019), Sixth European Working Conditions Survey – Overview report (Šesta evropska raziskava o delovnih pogojih – pregledno poročilo) | Eurofound (europa.eu).

področju neplačane oskrbe¹⁵, okrepla tradicionalne vloge spolov in zmanjšala doslej dosežen skromen napredek glede enakosti spolov¹⁶. Glede na e-anketo Eurofounda o življenju, delu in COVID-19¹⁷ so ženske z otroki do 12. leta starosti med pandemijo povprečno porabile 62 ur na teden za nego in varstvo otrok v primerjavi s 36 urami za moške v enakem položaju, in 23 ur za gospodinjska opravila v primerjavi s 15 urami za moške. Skoraj tretjina teh žensk (29 %) je poročala, da so se zaradi obveznosti oskrbe stežka osredotočile na svoje delo v primerjavi z 11 % moških.

Evropski steber socialnih pravic navaja, da je treba na vseh področjih, tudi v zvezi z udeležbo na trgu dela, pogoji za zaposlitev in kariernim napredovanjem, zagotoviti in spodbujati enako obravnavanje in enake možnosti žensk in moških. Priznava tudi pravico otrok do cenovno dostopne in kakovostne predšolske vzgoje in varstva, pravico otrok do varstva pred revščino in pravico otrok iz prikrajšanih okolij do posebnih ukrepov za izboljšanje enakih možnosti.

Akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic je določil krovni cilj povečanja skupne stopnje delovne aktivnosti na vsaj 78 % prebivalstva (starega od 20 do 64 let) do leta 2030, kar so maja 2021 na vrhu v Portu pozdravili voditelji EU, junija 2021 pa tudi Evropski svet. Da bi Evropa dosegla ta splošni cilj, si mora prizadevati za vsaj prepolovitev vrzeli stopnje delovne aktivnosti med spoloma v primerjavi z letom 2019 in povečati zagotavljanje predšolske vzgoje in varstva, kar bo prispevalo k boljšemu usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja ter večji udeležbi žensk na trgu dela.

Direktiva o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja iz leta 2019¹⁸ je vzpostavila minimalne standarde za dopust iz družinskih razlogov z uvedbo (i) pravice do plačanega očetovskega dopusta in oskrbovalskega dopusta ter krepitev neprenosljivega in plačanega starševskega dopusta ter (ii) pravice do zahtevanja gibljivega delovnega časa za delavce z obveznostmi oskrbe, da bi spodbudila enako delitev oskrbe med ženskami in moškimi. Zagotavljanje visokokakovostne, dostopne in cenovno sprejemljive predšolske vzgoje in varstva dopolnjuje ureditve delovnega časa pri omogočanju usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja ter je ključno, da se staršem, zlasti materam, omogoči udeležba na trgu dela.

Podpora javnega sektorja za sektor predšolske vzgoje in varstva je socialna naložba, ki posameznikom, družbi in gospodarstvu kot celoti prinaša številne prednosti. Spodbuja udeležbo žensk na trgu dela, pospešuje zaposlovanje žensk za polni delovni čas, izboljšuje razvoj otrok, krepi socialno vključenost in pravičnost ter pomaga prekiniti krog medgeneracijske revščine. V okviru pomanjkanja delovne sile in vztrajnih vrzelih v stopnji delovne aktivnosti pomeni povečanje udeležbe žensk na trgu dela, vključno z izboljšanjem

¹⁵ Evropska komisija, Skupno raziskovalno središče, „Division of Childcare and Housework among Men and Women during COVID-19 lockdowns“ (Delitev nege in varstva otrok in gospodinjskih opravil med moškimi in ženskami med omejitvami gibanja zaradi COVID-19) (2022), JRC128157, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128157>.

¹⁶ Raziskovalno poročilo EIGE o enakosti spolov in socialno-ekonomskem vplivu COVID-19 (2021), str. 36, [Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic \(Enakost spolov in socialno-ekonomski vpliv pandemije COVID-19\) | Evropski inštitut za enakost spolov \(europa.eu\)](#).

¹⁷ Poročilo Eurofounda o življenju, delu in COVID-19 (2020), Living, working and COVID-19 (Življenje, delo in COVID-19) | Eurofound (europa.eu).

¹⁸ Direktiva (EU) 2019/1158 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev ter razveljavitvi Direktive Sveta 2010/18/EU (UL L 188, 12.7.2019, str. 79).

dostopa do predšolske vzgoje in varstva, veliko priložnost za vključujočo in trajnostno rast¹⁹. Naložbe v predšolsko vzgojo in varstvo imajo tudi velik potencial za ustvarjanje delovnih mest. Nedavna raziskava Mednarodne organizacije dela (MOD) kaže, da bi bilo z naložbami v višini 1,1 % BDP v predšolsko vzgojo in varstvo ter 1,8 % BDP v dolgotrajno oskrbo vsako leto v Evropi do leta 2035 ustvarjenih dodatnih 26,7 milijona delovnih mest²⁰.

Take naložbe lahko ustvarijo dodatne davčne prihodke in prihodke od prispevkov za socialno varnost. Na splošno bi se davčni prihodki in prihodki od prispevkov za socialno varnost zaradi večjih zaslužkov in večjega zaposlovanja povečali, s čimer bi se zmanjšala skupna potreba po financiranju ukrepov politike na področju oskrbe s 3 % BDP (pred odštetjem davkov) na neto 2 % BDP (po odštetju davkov)²¹. MOD ocenjuje, da znaša stopnja, po kateri lahko države članice povrnejo naložbe v sektor oskrbe, v povprečju približno 55 %, odvisno zlasti od zneska potrebnih naložb, povpraševanja po delovni sili v zadevni državi članici in stopnje obdavčitve. Države članice lahko izboljšajo fiskalno vzdržnost naložb v predšolsko vzgojo in varstvo z ocenjevanjem njihovega vpliva na javne finance in zagotavljanjem stroškovne učinkovitosti, tudi z učinkovitim oblikovanjem mehanizmov financiranja, ki so skladni s splošno vzdržnostjo javnih financ.

Številne države članice so poleg naložb v predšolsko vzgojo in varstvo uvedle zakonsko pravico do mesta v predšolski vzgoji in varstvu, medtem ko so druge uvedle obvezno vključitev v predšolsko vzgojo in varstvo, zlasti zadnje leto pred vstopom v osnovno šolo. Javni organi morajo zaradi uvedbe zakonske pravice zagotoviti mesto za vsakega otroka, starši katerega to zahtevajo (v starostni skupini, zajeti z zakonsko pravico), medtem ko morajo javni organi v državah, v katerih je vključitev v predšolsko vzgojo in varstvo obvezna, zagotoviti zadostno število mest pred vstopom v osnovno šolo za vse otroke v starostni skupini, zajeti s pravno obveznostjo. V večini držav članic taka zakonska pravica že obstaja, vendar se starost, pri kateri začne pravica veljati, zelo razlikuje. V Evropi obstajajo velike razlike v starosti, pri kateri imajo otroci zagotovljeno mesto v predšolski vzgoji in varstvu. Le sedem držav članic EU²² je uvedlo zakonsko pravico do mesta v predšolski vzgoji in varstvu za otroke od zgodnjega otroštva (v starosti 6–18 mesecev). Ta pravica sledi pogosto takoj po koncu dopusta za nego in varstvo otroka, saj v idealnem primeru ne bi smelo biti vrzeli med koncem ustreznega plačanega dopusta iz družinskih razlogov in zakonsko pravico do mesta v predšolski vzgoji in varstvu. Za otroke, stare tri leta ali več, obstaja zakonska pravica v

---

¹⁹ Evropska komisija, poročilo o evropskem gospodarstvu z naslovom „The Macro-Economic Benefits of Gender Equality“ (Makroekonomske koristi enakosti spolov), marec 2022; glej tudi Predlog skupnega poročila Komisije in Sveta o zaposlovanju z dne 24. novembra 2021 (COM(2021) 743 final).

²⁰ MOD, „Care at work: Investing in care leave and services for a more gender equal world of work“ (Oskrba ob delu: naložbe v oskrbovalski dopust in storitve oskrbe za večjo enakost spolov v svetu dela), 7. marec 2022.

²¹ Mednarodna organizacija dela (MOD), 2022: ILO Care Policy Investment Simulator (Simulator MOD za naložbe v politiko na področju oskrbe), Ženeva, v *pripravi*.

²² Danska, Nemčija, Estonija, Latvija, Slovenija, Finska in Švedska.

13 državah članicah²³, nekatere države članice pa so se zavezale, da jo bodo uvedle v okviru svojih nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost²⁴.

Dokazi kažejo, da ima zagotavljanje kakovostne predšolske vzgoje in varstva ključno vlogo pri izboljšanju kognitivnega, družbenega in izobraževalnega razvoja otroka od zgodnjega otroštva²⁵. Rezultat takih izboljšav so pogosto boljši učni dosežki in zaposlitvene možnosti pozneje v življenju²⁶. Udeležba v visokokakovostni predšolski vzgoji in varstvu je koristna za vse otroke in zlasti za tiste, ki so prikrajšani. Je bistveno orodje za boj proti neenakostim, odpravo morebitne socialne prikrajšanosti otrok²⁷ in spodbujanje enakih možnosti. Ti vidiki so posebej navedeni v priporočilu Sveta iz leta 2019 o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok²⁸ in v evropskem jamstvu za otroke²⁹. Koristi presegajo vključene otroke. Na individualni ravni je udeležba v predšolski vzgoji in varstvu povezana z višjo stopnjo izobrazbe, večjimi zaslužki, boljšo socialno vključenostjo in boljšim zdravjem. Obstajajo tudi številne koristi na družbeni ravni, ki zajemajo manjšo porabo za socialno varstvo in nižje stopnje kriminala ter višje davčne prihodke in boljšo socialno kohezijo³⁰.

Nazadnje, to predlagano priporočilo obravnava delovne pogoje v sektorju predšolske vzgoje in varstva. Delavci v sektorju, med katerimi je veliko žensk, se pogosto srečujejo s težkimi delovnimi pogoji in omejenimi kariernimi možnostmi. Za izboljšanje delovnih pogojev so potrebni boljši socialni dialog, ustrezno plačilo ter možnosti izpopolnjevanja in preusposabljanja. Spodbujanje poštenih delovnih pogojev za osebje v predšolski vzgoji in varstvu bi moralo prispevati k pritegnitvi in zadržanju delavcev – moških in žensk – v sektorju in lahko prav tako prispeva k odpravi spolne segregacije v sektorju in pomanjkanja osebja, s katerim se srečujejo v številnih državah³¹. Je tudi pomemben vidik pri zagotavljanju kakovosti oskrbe. EU podpira naložbe in reforme držav članic na področju predšolske vzgoje

---

²³ Poleg zgoraj naštetih še Belgija, Češka republika, Francija, Luksemburg, Poljska in Španija; Evropska komisija, Eurydice, oris politike, Early Childhood Education and Care (Vzgoja in varstvo predšolskih otrok), 2019, str. 6; podroben pregled sistemov držav članic, Evropska komisija, Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe (Strukturni kazalniki za spremljanje sistemov izobraževanja in usposabljanja v Evropi), Eurydice, informativno poročilo, 2021, str. 12.

²⁴ Na primer Slovaška; delovni dokument služb Komisije z naslovom „Analysis of the recovery and resilience plan of Slovakia“ (Analiza načrta Slovaške za okrevanje in odpornost) (SWD(2021) 161 final z dne 21. junija 2021).

²⁵ Sklepi Sveta z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju, strateški okvir za izobraževanje in usposabljanje 2020, (2020) (UL C 119, 28.5.2009, str. 2).

²⁶ Evropska komisija, „Annual Report on Employment and Social Developments in Europe: Young Europeans: employment and social challenges ahead“ (Letno poročilo o razvoju na področju zaposlovanja in socialnih zadev v Evropi: mladi Evropejci – prihodnji zaposlitveni in socialni izzivi), poglavje 5, junij 2022.

²⁷ Priporočilo Komisije z dne 20. februarja 2013 o vlaganju v otroke: prekinimo krog prikrajšanosti (2013/112/EU) (UL L 59, 2.3.2013, str. 5).

²⁸ Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2019 o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok (UL C 189, 5.6.2019, str. 4).

²⁹ Priporočilo Sveta (EU) 2021/1004 z dne 14. junija 2021 o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke (UL L 223, 22.6.2021, str. 14).

³⁰ Evropska komisija, „Benefits of early childhood education and care and the conditions for obtaining them“ (Koristi predšolske vzgoje in varstva ter pogoji za njihovo pridobitev), Urad za publikacije, 2018.

³¹ Mednarodna organizacija dela, „Meeting of Experts on Policy Guidelines on the promotion of decent work for early childhood education personnel“ (Srečanje strokovnjakov o smernicah politike glede spodbujanja dostojnega dela za osebje v predšolski vzgoji), na voljo na naslovu: https://www.ilo.org/sector/Resources/codes-of-practice-and-guidelines/WCMS_236528/lang-en/index.htm.

in varstva z različnimi instrumenti financiranja, zlasti z Evropskim skladom za regionalni razvoj, Evropskim socialnim skladom plus ter Mehanizmom za okrevanje in odpornost. Ta podpora je zlasti pomembna za odpravo teritorialnih neenakosti med državami članicami in znotraj njih. EU prav tako zagotavlja neposredno tehnično podporo reformam v okviru Instrumenta za tehnično podporo. Komisija spremlja izvajanje politik na področju predšolske vzgoje in varstva ter ocenjuje napredek pri uresničevanju barcelonskih ciljev v okviru evropskega semestra, kar bo počela tudi v prihodnje.

- **Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike**

Revizija barcelonskih ciljev za predšolsko vzgojo in varstvo je napovedana v strategiji za enakost spolov za obdobje 2020–2025³². To je ena od pobud, predstavljenih v strategiji, cilj katere je spodbujati ekonomsko opolnomočenje žensk in enako delitev obveznosti oskrbe med ženskami in moškimi. Revizija je napovedana tudi v strategiji EU o otrokovih pravicah³³, pa tudi akcijskem načrtu za evropski steber socialnih pravic³⁴ v okviru prizadevanj, da se do leta 2030 doseže krovni cilj 78-odstotne skupne stopnje delovne aktivnosti in dopolnilni cilj vsaj prepolovitve vrzeli stopnje delovne aktivnosti med spoloma v primerjavi z letom 2019.

Komisija je v svojem sporočilu z naslovom „Pobuda za podporo zaposlenim staršem in oskrbovalcem pri usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja“³⁵ med drugim poudarila pomembnost podpornih ukrepov za države članice za izboljšanje dostopa do cenovno sprejemljive, kakovostne predšolske vzgoje in varstva kot načina za uresničevanje boljšega usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja delavcev z obveznostmi oskrbe.

Cilj direktive o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja je spodbuditi boljšo delitev obveznosti oskrbe med ženskami in moškimi s krepitvijo zakonske pravice do dopusta iz družinskih razlogov in priznavanjem pravice do zahtevanja gibljivega delovnega časa. To vključuje zlasti dvomesečen neprenosljiv in ustrezno plačan starševski dopust za vsakega od staršev. Z dodelitvijo neprenosljivih pravic do dopusta iz družinskih razlogov si direktiva o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja prizadeva spodbuditi očete k izrabi svojih pravic, s tem pa olajšati vrnitev mater na trg dela.

Cilj priporočila o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok iz leta 2019 (v nadaljnjem besedilu: priporočilo ECEC) je podpreti države članice pri njihovih prizadevanjih za izboljšanje dostopa do sistemov predšolske vzgoje in varstva ter njihove kakovosti. Priporočilo ECEC vključuje okvir za kakovost, ki države članice usmerja pri izboljšanju dostopa do predšolske vzgoje in varstva ter njune kakovosti. Zagotavlja skupno razumevanje pomena kakovosti v predšolski vzgoji in varstvu. Ta predlog nadgrajuje priporočilo ECEC in okvir za kakovost, tako da poudarja elemente, ki so še zlasti pomembni za olajšanje udeležbe žensk na trgu dela in spodbujanje zaupanja staršev v predšolsko vzgojo

---

³² Sporočilo Evropske komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025“ (COM(2020) 152 final).

³³ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o strategiji EU o otrokovih pravicah (COM(2021) 142 final), 24. marec 2021, str. 1.

³⁴ Evropska komisija, „Oblikovanje Unije enakosti: Akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic“, sprejeto 4. marca 2021 (COM(2021) 102 final).

³⁵ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Pobuda za podporo zaposlenim staršem in oskrbovalcem pri usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja“ (COM(2017) 252 final), 26. april 2017, str. 1.

in varstvo, kot so razmerje med osebjem in otroki, kvalifikacije osebja in stalno strokovno usposabljanje ter upravljanje sistema predšolske vzgoje in varstva.

Sporočilo iz leta 2020 z naslovom „Uresničitev evropskega izobraževalnega prostora do leta 2025“³⁶ označuje vključevanje in enakost spolov kot eno od šestih razsežnosti, ki jih je treba okrepiti. Na podlagi navedenega sporočila je Svet 19. februarja 2021 sprejel resolucijo o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030)³⁷, ki vključuje cilj na ravni EU, da bi moralo biti vsaj 96 % otrok med tretjim letom starosti in šoloobvezno starostjo vključenih v predšolsko vzgojo in varstvo. Resolucija poudarja tudi pomembnost izboljšanja kakovosti, pravičnosti, vključenosti in vesplošnega uspeha pri izobraževanju in usposabljanju. Za zagotovitev skladnosti se cilj evropskega izobraževalnega prostora v tem predlogu uporablja kot revidiran barcelonski cilj za starostno skupino od treh let do šoloobvezne starosti.

Strategija EU o otrokovih pravicah³⁸, ki jo je Komisija sprejela marca 2021, združuje vse obstoječe in prihodnje pobude ter ukrepe v zvezi z otrokovimi pravicami, vključno z revizijo barcelonskih ciljev, v enem skladnem okviru politike. Cilj strategije je ustvariti najboljše možno življenje za otroke v Evropski uniji in po vsem svetu z izboljšanjem udeležbe otrok v družbi in izpolnjevanjem njihovih pravic v skladu s Konvencijo ZN o otrokovih pravicah. Strategija je med drugim osredotočena na socialno-ekonomsko vključevanje, zdravje in izobraževanje otrok, predšolsko vzgojo in varstvo pa obravnava v okviru oblikovanja vključujočega, kakovostnega izobraževanja za vse otroke. Svet Evropske unije je v svojih sklepih z dne 9. junija 2022 o strategiji EU o otrokovih pravicah poudaril, da imajo vsi otroci pravico do nediskriminatornega dostopa do ključnih storitev, kot so predšolska vzgoja in varstvo, zdravstvo, prehrana in nastanitev, ki so pomembni za njihov razvoj in dobro počutje³⁹.

Cilj Priporočila Sveta o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke, sprejetega 14. junija 2021, je preprečevanje socialne izključenosti in boj proti njej ter podpiranje prizadevanj držav članic, da se pomoči potrebnim otrokom zagotovi dostop do visokokakovostnih ključnih storitev, vključno z brezplačnim in učinkovitim dostopom do predšolske vzgoje in varstva. Leta 2019 je bilo v EU v predšolsko vzgojo in varstvo vključenih približno 27 % otrok, starih do dveh let, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost. Čeprav to predstavlja povečanje za približno 11 odstotnih točk glede na leto 2010, je precej nižje kot stopnja udeležbe celotne populacije otrok (35 %) ⁴⁰.

---

³⁶ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o uresnitvi evropskega izobraževalnega prostora do leta 2025 (COM(2020) 625 final), 30. september 2020, str. 1.

³⁷ Resolucija Sveta z naslovom „Strateški okvir za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030)“ (UL C 66, 26.2.2021, str. 1).

³⁸ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o strategiji EU o otrokovih pravicah (COM(2021) 142 final), 24. marec 2021, str. 1.

³⁹ Svet Evropske unije, Sklepi o strategiji EU o otrokovih pravicah, 10024/22, 9. junij 2022, glej: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10024-2022-INIT/sl/pdf>.

⁴⁰ Evropska komisija, „Annual Report on Employment and Social Developments in Europe: Young Europeans: employment and social challenges ahead“ (Letno poročilo o razvoju na področju zaposlovanja in socialnih zadev v Evropi: mladi Evropejci – prihodnji zaposlitveni in socialni izzivi), poglavje 5, ISSN 2315-2540, junij 2022.

- **Skladnost z drugimi politikami Unije**

Predlog dopolnjuje več drugih pobud EU in je skladen z njimi.

Popolnoma je skladen z večletnim finančnim okvirom EU za obdobje 2021–2027, ki zagotavlja možnosti financiranja EU v okviru instrumentov, kot so Evropski sklad za regionalni razvoj, Evropski socialni sklad plus, vključno z njegovim sklopom za zaposlovanje in socialne inovacije, Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, Sklad za pravični prehod ter programa Obzorje Evropa in Digitalna Evropa, ki imajo vsi pomembno vlogo pri podpiranju naložb držav članic v dostopne, cenovno sprejemljive in kakovostne storitve in infrastrukturo na področju predšolske vzgoje in varstva. Reforme in naložbe lahko podpira tudi Instrument za tehnično podporo. Predlog je tudi popolnoma skladen z uredbo o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost v zvezi z upravičenimi reformami in naložbami za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic koronavirusne pandemije in zagotovitev, da bodo evropska gospodarstva in družbe postali bolj trajnostni, odpornejši in boljše pripravljeni na izzive in priložnosti zelenega in digitalnega prehoda v okviru cilja mehanizma.

Predlog je prav tako skladen s strategijami in akcijskimi načrti Komisije za vzpostavitev Unije enakosti. Cilj akcijskega načrta EU za proti rasizmu za obdobje 2020–2025⁴¹ je boj proti rasizmu s politiko in programi financiranja na področju zaposlovanja, stanovanj ter dostopa do zdravstvenega varstva in izobraževanja. Med drugim je njegov cilj zagotoviti enak dostop do izobraževanja za otroke z manjšinskim rasnim ali etničnim poreklom. Spodbuja tudi usposabljanje učiteljev za delo z vsemi otroki. V akcijskem načrtu je bilo predvideno poročilo Komisije, objavljeno leta 2021, o uporabi direktive EU o rasni enakosti, ki prepoveduje diskriminacijo na podlagi rase ali narodnosti, vključno z diskriminacijo romskih otrok, na različnih področjih, kot sta izobraževanje in socialna zaščita⁴².

V strateškem okviru EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov⁴³, pa tudi v Priporočilu Sveta o enakosti, vključevanju in udeležbi Romov, sprejetem 12. marca 2021⁴⁴, so države članice pozvane, da se borijo proti večplastni in strukturni diskriminaciji Romov, zlasti romskih otrok, ter sprejmejo trdnejše ukrepe za podporo romskim otrokom in njihovim družinam na medsebojno povezanih področjih zaposlovanja, socialnih storitev, kakovostnega in vključujočega rednega izobraževanja ter predšolske vzgoje in varstva, zdravstva, stanovanj in dostopa do osnovnih storitev, prehrane in dostopa do prostočasnih dejavnosti. Okvir določa cilj, da se vrzel pri udeležbi romskih otrok v predšolski vzgoji in varstvu do leta 2030 zmanjša vsaj za polovico.

---

⁴¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Unija enakosti: akcijski načrt EU za boj proti rasizmu za obdobje 2020–2025“ (COM(2020) 565 final), 18. september 2020, str. 1.

⁴² Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi Direktive Sveta 2000/43/ES o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (direktiva o rasni enakosti) in Direktive Sveta 2000/78/ES o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (direktiva o enakosti pri zaposlovanju) (COM(2021) 139 final), 19. marec 2021, str. 1.

⁴³ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu „Unija enakosti: strateški okvir EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov“ (COM(2020) 620 final), 7. oktober 2020, str. 1.

⁴⁴ Priporočilo Sveta z dne 12. marca 2021 o enakosti, vključevanju in udeležbi Romov (UL C 93, 19.3.2021, str. 1).

Akcijski načrt Komisije za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027⁴⁵ se osredotoča na bistvene dejavnike, ki omogočajo uspešno integracijo in vključevanje migrantov in državljanov EU z migracijskim ozadjem, vključno z otroki, na različnih ravneh, kot so izobraževanje in usposabljanje, zaposlovanje ter znanja in spretnosti in zdravje ter stanovanja.

Nazadnje, cilj strategije o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030⁴⁶ je izboljšati življenje invalidov v EU in zunaj nje ter spodbujati njihovo polno in enakopravno sodelovanje na vseh področjih življenja. Strategija obravnava enako udeležbo na vseh stopnjah in v vseh oblikah izobraževanja, vključno s predšolsko vzgojo in varstvom, kot velja za druge, ter spodbujanje samostojnega življenja in storitev v skupnosti. To je v skladu s Konvencijo ZN o pravicah invalidov, katere pogodbenice so EU in vse države članice ter od pogodbenic zahteva, da sprejmejo vse potrebne ukrepe, s katerimi invalidnim otrokom zagotovijo, da enako kot drugi otroci uživajo vse človekove pravice in temeljne svoboščine. V skladu s strategijo to priporočilo v celoti upošteva potrebe invalidnih otrok in staršev, zlasti v določbah o dostopnosti.

Predlog je tudi odgovor na priporočilo Konference o prihodnosti Evrope v zvezi z demografskim prehodom (predlog št. 15) in bojem proti diskriminaciji, enakostjo in kakovostjo življenja (predlog št. 29). Predlog št. 15 poziva k „zagotavljanju kakovostnega, cenovno sprejemljivega in dostopnega otroškega varstva po vsej EU, tako da lahko matere in očetje z gotovostjo usklajujejo svoje poklicno in družinsko življenje“ ter k „zagotavljanju dostopa pomoči potrebnim otrokom do storitev, kot sta izobraževanje in varstvo.“ Predlog št. 29 poziva, da se zagotovi „ustanavljanje in spodbujanje cenovno dostopnih vrtcev [...] ter brezplačno otroško varstvo za tiste v stiski⁴⁷.“

Nazadnje, to priporočilo prispeva k doseganju ciljev trajnostnega razvoja, ki so bili sprejeti leta 2015 v okviru agende Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030, ki izpostavljajo pomen enakosti spolov (cilj trajnostnega razvoja 5.4 in cilj trajnostnega razvoja 8.5) ter predšolske vzgoje in varstva (cilj trajnostnega razvoja 4.2), s čimer se poudarja potreba po ukrepanju na teh področjih.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

• Pravna podlaga

Predlog temelji na členu 292 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), v skladu s katerim Svet sprejema priporočila na predlog Komisije, v povezavi s členom 153(1), točka (i), PDEU.

EU v skladu s členom 153(1), točka (i), PDEU podpira in dopolnjuje dejavnosti držav članic na področju enakosti žensk in moških glede priložnosti na trgu dela, da bi se dosegli cilji iz člena 151 PDEU. Cilji EU in držav članic v skladu s členom 151 PDEU vključujejo spodbujanje izboljšanja življenjskih razmer in delovnih pogojev, ustrezno socialno zaščito in razvoj človeških virov za trajno visoko zaposlenost in boj proti izključenosti. Zagotavljanje enakih možnosti za vse otroke, ki živijo v EU, prispeva k doseganju teh ciljev.

⁴⁵ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Akcijski načrt za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027“ (COM(2020) 758 final), 24. november 2020, str. 1.

⁴⁶ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Unija enakosti: strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030“ (COM(2021) 101 final), 3. marec 2021, str. 1.

⁴⁷ Evropska komisija, Konferenca o prihodnosti Evrope – poročilo o končnem izidu, maj 2022.

Predlog bo prispeval k ciljem Pogodbe o Evropski uniji (PEU), zlasti k boju proti socialni izključenosti in diskriminaciji, k spodbujanju enakosti žensk in moških ter k varstvu pravic otrok (člen 3 PEU).

Predlog bo prispeval tudi k izvajanju Listine EU o temeljnih pravicah, zlasti njenega člena 14, ki priznava pravico vsakogar do izobraževanja, člena 23, ki priznava enakost žensk in moških, člena 24, ki priznava, da imajo otroci pravico do potrebnega varstva in skrbi za zagotovitev njihove dobrobiti, in člena 33, ki določa, da mora družina uživati pravno, ekonomsko in socialno varstvo.

Ta predlog ne presega regulativnih pooblastil EU ali nalaga zavezujočih zavez državam članicam. Države članice se bodo v skladu s svojimi nacionalnimi okoliščinami odločile, kako lahko najbolje uporabijo to priporočilo Sveta.

- **Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)**

Politike, ki obravnavajo predšolsko vzgojo in varstvo ter udeležbo žensk na trgu dela, so v pristojnosti držav članic, EU pa je pristojna za podpiranje in dopolnjevanje ukrepov držav članic.

Predlog zagotavlja, da ima ukrepanje na ravni EU dodano vrednost. Izpolnjuje politično zavezo, da se doseže napredek na področju enakih možnosti za ženske in moške ter še zlasti pri udeležbi žensk na trgu dela ter da se spodbujajo pravice, enake možnosti in dobrobit vseh otrok.

- **Sorazmernost**

Predlog dopolnjuje prizadevanja držav članic na področju obravnavanja neenakosti žensk in moških ter udeležbe žensk na trgu dela, pa tudi za spodbujanje pravic, enakih možnosti in dobrobiti vseh otrok. Spoštuje prakse držav članic in raznolikost njihovih nacionalnih sistemov. Priznava, da bi lahko različne nacionalne, regionalne ali lokalne razmere povzročile razlike v načinu izvajanja priporočila. Tako bodo lahko države članice priporočilo uporabile glede na svoje konkretne okoliščine.

Pri izbiri instrumenta so imeli ključno vlogo tudi vidiki sorazmernosti.

- **Izbira instrumenta**

Instrument je predlog priporočila Sveta, ki upošteva načeli subsidiarnosti in sorazmernosti. Temelji na obstoječem pravu in politiki Evropske unije in je v skladu z vrsto instrumentov, ki so na voljo za ukrepe Evropske unije na področju socialne politike. Predlog kot pravni instrument kaže zavezanost držav članic ciljem in ukrepom iz tega priporočila in zagotavlja trdno podlago za sodelovanje na tem področju na evropski ravni, pri čemer v celoti upošteva pristojnosti držav članic.

3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z DELEŽNIKI IN OCEN UČINKA

- **Posvetovanja z deležniki**

Komisija se je o tej pobudi obširno posvetovala s širokim krogom deležnikov. Vse te dejavnosti so bile povzete v zbirnem poročilu, objavljenem skupaj s tem predlogom

priporočila⁴⁸. Posvetovalne dejavnosti so zagotovile večji vpogled brez bistvenih odstopanj od širokega cilja in okvira pobude. Upošteevane so bile pri pripravi in predlog nadgradile z dodatnimi vidiki. Postopek posvetovanja je temeljil na več nedavnih javnih posvetovanjih, in sicer o akcijskem načrtu za evropski steber socialnih pravic⁴⁹, zeleni knjigi o staranju⁵⁰ in strategiji za enakost spolov⁵¹. Pri navedenih posvetovanjih je bil poudarjen pomen visokokakovostne, dostopne in cenovno sprejemljive predšolske vzgoje in varstva, zlasti v nezadostno preskrbljenih skupinah, da bi se spodbudila enaka delitev dejavnosti oskrbe med staršema.

Poziv k predložitvi dokazov je bil objavljen na [portalu „Povejte svoje mnenje“](#) od 1. do 29. marca 2022. Skupno je bilo prejetih 123 prispevkov; večino (52 %) so predložile nevladne organizacije, druge javni organi, poslovna združenja, državljani EU, sindikati in raziskovalne institucije. Pripombe so bile osredotočene na dostop, razpoložljivost, cenovno sprejemljivost in kakovost storitev oskrbe, oskrbovalce, socialno-ekonomske in teritorialne neenakosti ter razsežnost spola.

Številni deležniki so že pozvali k strateškemu in celovitemu pristopu k predšolski vzgoji in varstvu.

Evropski parlament je večkrat pozval k celostnemu pristopu k oskrbi in podpira revizijo barcelonskih ciljev s posebnim poudarkom na potrebi po osredotočanju na invalidne otroke⁵². V svojem nedavnem poročilu o evropski strategiji oskrbe, sprejetem na plenarnem zasedanju 5. julija 2022, je pozdravil prihodnji pregled barcelonskih ciljev in poudaril pomembnost predšolske vzgoje in varstva za olajšano udeležbo žensk na trgu dela in odpravo razlik med spoloma pri oskrbi, plačah in pokojninah⁵³.

Odbora Evropskega parlamenta za zaposlovanje in socialne zadeve (EMPL) ter za pravice žensk in enakost spolov (FEMM) sta 24. marca 2022 organizirala **skupno predstavitev** za pripravo samoiniciativnega poročila „Na poti k skupnim evropskim ukrepom na področju oskrbe“. Poslanci Evropskega parlamenta so pozdravili evropsko strategijo oskrbe in poudarili zlasti potencial sektorja oskrbe, ki ima trenutno premalo finančnih sredstev in premalo osebja, v smislu ustvarjanja delovnih mest. Boljši delovni pogoji lahko prispevajo k enakosti spolov, medtem ko imata izobraževanje in usposabljanje ključno vlogo pri zagotavljanju

---

⁴⁸ Delovni dokument služb Komisije: povzetek posvetovalnih dejavnosti (SWD(2022) 440).

⁴⁹ Komisija je prejela 1 041 posamičnih pisnih prispevkov. 67,5 % so jih predložili posamezniki. Številni državljani so izkoristili priložnost za opis osebnega položaja, zlasti invalidi in ženske z obveznostmi oskrbe: [SWD\(2021\) 46 EN autre document travail service part1 v8 \(2\).pdf](#).

⁵⁰ V okviru javnega posvetovanja je bilo skupaj zbranih 473 odgovorov. 133 so jih predložili posamezniki. Dolgotrajna oskrba se je obravnavala v okviru avtonomije starejših in zagotavljanja njihove oskrbe na domu, ki odpira nove zaposlitvene možnosti in potrebe po spretnostih in znanjih. Poleg tega je bila poudarjena potreba po priznavanju pokojninskih pravic neformalnih oskrbovalcev. Glej zeleno knjigo o staranju; zbirno poročilo javnega posvetovanja s povzetkom dejstev: [090166e5de9b0583.pdf](#).

⁵¹ Posvetovanje je bilo na spletu na voljo od 8. marca do 31. maja 2019. Prejetih je bilo 1 335 odgovorov, 73 % so jih predložili državljani EU (970 odgovorov). Sodelujoči v anketi so odgovarjali zlasti na vprašanje, katere konkretne cilje bi razvrstili med prednostne ukrepe EU za povečanje udeležbe žensk na trgu dela, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12114-Gender-equality-strategy-2020-2024/F_sl.

⁵² Npr. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. decembra 2021 z naslovom Enakost žensk in moških v Evropski uniji v obdobju 2018–2020 (2021/2020(INI)).

⁵³ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 5. julija 2022 z naslovom Na poti k skupnim evropskim ukrepom na področju oskrbe (2021/2253(INI)).

usposobljenega osebja in profesionalizacije. Prav tako je bila poudarjena potreba po spremljanju napredka in upoštevanju pristojnosti držav članic na tem področju politike.

Podobno je **EESO** večkrat pozval k reviziji barcelonskih ciljev in celostnemu pristopu v več mnenjih⁵⁴, v katerih je poudaril potrebo po več naložbah v visokokakovostne, cenovno dostopne in razpoložljive storitve in ustanove na področju oskrbe za vsako družino. Pozval je tudi, naj se naložbe usmerijo v socialno infrastrukturo, zlasti predšolsko vzgojo in varstvo ter varstvo po pouku, in k preoblikovanju barcelonskih ciljev o otroškem varstvu tako, da bosta bolj ambiciozna, skupaj s pokrivanjem oskrbo za druge vzdrževane osebe.

Evropski svet je poudaril pomembnost upoštevanja plačne vrzeli med spoloma in razlike med spoloma pri oskrbi skupaj⁵⁵, saj sta obe vrsti razlik v veliki meri odvisna pojava, ki se vzajemno krepi. Svet je pozval tudi k dolgoročni javni naložbi v visokokakovostne, cenovno sprejemljive in dostopne ustanove in infrastrukturo za oskrbo, razvoj spretnosti in znanj na področju oskrbe ter storitve oskrbe. Svet je Komisijo pozval, naj predstavi revizijo barcelonskih ciljev, da se okrepi navzgor usmerjena konvergenca pri zagotavljanju kakovostne predšolske vzgoje in varstva med državami članicami⁵⁶, in poudaril pravico vseh otrok do nediskriminatornega dostopa do ključnih storitev, kot sta predšolska vzgoja in varstvo⁵⁷.

Države članice so na zasedanju **Skupine na visoki ravni za vključevanje načela enakosti spolov** januarja 2022 predložile večinoma pozitivne povratne informacije o predlogu strategije oskrbe. Zlasti so se strinjale glede potrebe po obravnavanju dostopa do storitev ter njihove kakovosti in cenovne sprejemljivosti, izboljšanju delovnih pogojev v sektorju oskrbe, premisleku med drugim o izobraževalnem vidiku predšolske vzgoje in varstva ter obravnavanju stereotipne vloge spolov v zvezi z oskrbo.

Države članice so **med raziskovalnimi razpravami** s predstavniki držav članic v **Odboru za socialno zaščito (17. marca 2022)** in **Odboru za zaposlovanje (1. aprila 2022)** delile številne primere in dobre nacionalne prakse ter predhodno na splošno soglašale s splošnim ciljem pobude, analizo izzivov in predlaganimi cilji politike. Več držav članic je izpostavilo, da bi bilo treba pobudo razviti ob polnem spoštovanju nacionalnih pristojnosti, pri čemer bi bilo treba upoštevati tudi različne nacionalne okoliščine in ureditev sistemov oskrbe ter se izogniti nalaganju upravnega bremena. Poudarjena je bila tudi pomembnost financiranja EU, podpore vzajemnemu učenju in izboljšanja dokazne podlage.

13. septembra 2021 je **Svetovalni odbor** za enake možnosti žensk in moških sprejel mnenje „The care gap in the EU: a holistic and gender-transformative approach“ (Vrzel pri oskrbi v EU: celosten in transformativni pristop glede spolov)⁵⁸. V mnenju so bili podprti izboljšanje

⁵⁴ Npr. mnenje EESO o enakosti spolov na trgih dela (SOC/586-EESC-2018); mnenje EESO o izzivih usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, s katerimi se spoprijemajo zaposleni starši in oskrbovalci (SOC/529-EESC-2018); mnenje EESO o vprašanih enakosti spolov (SOC/610-EESC-2018); mnenje EESO o akcijskem načrtu za socialni steber (SOC/679-EESC-2021).

⁵⁵ Sklepi Sveta z naslovom Odpravljanje razlike med plačami moških in žensk: vrednotenje in delitev plačanega dela in neplačanega skrbstvenega dela), 13584/20, 2.12.2020.

⁵⁶ [Sklepi Sveta o socialno-ekonomskem vplivu COVID-19 na enakost spolov, 8884/21, 14. junij 2021, str. 1.](#)

⁵⁷ [Sklepi Sveta o strategiji EU o otrokovih pravicah, 10024/22, 9. junij 2022, str. 3.](#)

⁵⁸ Svetovalni odbor za enake možnosti žensk in moških, mnenje „The care gap in the EU: a holistic and gender-transformative approach“ (Vrzel pri oskrbi v EU: celosten in transformativni pristop glede spolov), 13. september 2021, [opinion care gap 2021 en.pdf \(europa.eu\)](#).

dostopa do in cenovne sprejemljivosti kakovostnih storitev oskrbe ter predšolske vzgoje in varstva za otroke, revizija barcelonskih ciljev navzgor ter vzpostavitev okvira politike za trajnostno dolgotrajno oskrbo s financiranjem EU, vključno prek nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost v okviru Mehanizma za okrevanje in odpornost.

Potekali so številna **ciljno usmerjena posvetovanja z deležniki, raziskovalne razprave in predstavitve**, da bi se podrobneje zajeli različni elementi pobude.

Komisija je 11. marca 2022 organizirala **strateški dialog** z več kot 50 organizacijami civilne družbe. Organizacije civilne družbe so pozdravile revizijo barcelonskih ciljev in se strinjale z izzivi, ki jih je opredelila Komisija. Poudarile so potrebo po ocenjevanju ovir za udeležbo: da se obravnavajo nadaljnje razčlenitve stopenj udeležbe (npr. otroci z migrantskim ozadjem, invalidni otroci itd.), vključitev otrok in njihovega zdravega razvoja v središče politike, spodbujanje naložb v sisteme storitev predšolske pomoči za invalidne otroke kot ukrep za spodbujanje njihove vključitve v predšolsko vzgojo in varstvo in s tem udeležbe njihovih mater v plačanem delu.

Nazadnje, 7. aprila 2022 je bila organizirana **posebna predstavitev s socialnimi partnerji na ravni EU**. Socialni partnerji so že decembra 2020 sprejeli „skupno izjavo o zagotavljanju otroškega varstva v EU“, v kateri je bilo poudarjeno, kako so razpoložljive, dostopne, cenovno sprejemljive in kakovostne ustanove za otroško varstvo bistvene za starše, zlasti matere, da lahko delajo. Socialni partnerji so prav tako pozvali k reviziji barcelonskih ciljev, da bi se spodbujala vrednost dela v sektorju, in k dobrim delovnim pogojem, tudi z okrepitevijo kolektivnih pogajanj in zagotavljanjem kakovostnih, stabilnih delovnih mest, pravičnih plač in ustrezne ravni socialne zaščite. Prav tako so pozvali k ukrepanju za pritegnitev osebja v sektor, zlasti moških. Ta stališča so bila potrjena na predstavitvi socialnih partnerjev aprila. Zlasti so socialni partnerji poudarili potrebo po celovitem pristopu na podlagi življenjskega cikla ter potrebo po povečanju naložb v sektorju in povečanju njegove privlačnosti za delavce glede na demografske spremembe in gospodarske obete.

- **Zbiranje in uporaba strokovnih mnenj**

Komisija se je za oblikovanje dokazne podlage za to pobudo oprla na strokovno znanje svojega Skupnega raziskovalnega središča (JRC) in zunanje strokovnjake. Prispevek v zvezi s tem je na voljo splošni javnosti skupaj s trenutnim predlogom priporočila.

JRC je zagotovil poglobljen pregled referenčnega podatkovnega niza EU-SILC, da bi preskusil izvedljivost morebitnih izpopolnjevanj kazalnikov in zanesljivost merjenja na ravni držav članic⁵⁹. JRC je pripravil tudi simulacijo morebitnega vpliva različnih stopenj cilja za ustrezne kazalnike v smislu udeležbe žensk na trgu dela na podlagi modela EUROMOD⁶⁰.

---

⁵⁹ Flisi S., Blasko, Zs. in Stepanova E., Indicators for early education and care – Reconsidering some aspects of the Barcelona target (Kazalniki za predšolsko vzgojo in varstvo – Ponovna preučitev nekaterih vidikov barcelonskega cilja), poročilo JRC o znanosti za politiko, 2022.

⁶⁰ Narazani E., Agúndez García A., Christl M., Figari F., „Impact on female employment of revising the Barcelona targets for childcare“ (Vpliv revizije barcelonskih ciljev za otroško varstvo na delovno aktivnost žensk) (GENDERMOD), delovni dokument JRC o davčni ureditvi in strukturnih reformah, 2022.

Nazadnje, naročen je bil pregled literature za pregled učinkovitih reform na področju otroškega varstva v državah članicah⁶¹.

Poleg tega je strokovna skupina⁶² s 15 člani, ki vključujejo posamezne strokovnjake in predstavnike Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA), EIGE, Eurofounda, MOD, OECD in Unicefa, zagotovila prispevek o stanju ter razlikah v pristopu med državami glede predšolske vzgoje in varstva, delovnih pogojev in kakovosti predšolske vzgoje in varstva. Zagotovila je tudi prispevek o ukrepih za izboljšanje vključevanja v predšolsko vzgojo in varstvo, zlasti za otroke iz prikrajšanih okolij, in o elementih, ki so pomembni za izboljšanje navzgor usmerjene konvergenca.

- **Temeljne pravice**

Revizija barcelonskih ciljev bo prispevala k doseganju enakosti žensk in moških na vseh področjih, vključno z zaposlovanjem, delom in plačilom. Prispevala bo k varovanju pravice vsakogar do izobraževanja in pravic vseh otrok do potrebnega varstva in skrbi za zagotovitev njihove dobrobiti ter k ekonomskemu varstvu družine (členi 23, 14, 24 in 33 Listine EU o temeljnih pravicah).

4. PRORAČUNSKÉ POSLEDICE

Predlog nima finančnih posledic za proračun EU.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Ureditve spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

Evropska komisija bo še naprej spremljala barcelonska cilja v okviru evropskega semestra, ki je ključni instrument za spremljanje udeležbe žensk na trgu dela in enakosti spolov, vključno z analizo, predloženo v poročilih o državah, in s priporočili za posamezne države, če je ustrezno. Dodatno bo v svojo oceno vključila intenzivnost vključenosti vseh otrok v predšolsko vzgojo in varstvo (število ur prisotnosti na teden) in vključenost otrok iz različnih skupin, vključno z otroki, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost ter, če je to izvedljivo, invalidnimi otroki, otroki z migrantskim ozadjem, romskimi otroki in drugimi ustreznimi skupinami, ob upoštevanju starosti otrok in posebnih nacionalnih značilnosti.

Poleg tega se bo izvajanje Priporočila spremljalo z letnim poročilom Komisije o enakosti spolov in portalom za spremljanje strategije za enakost spolov⁶³.

Revizija ciljev zajema dodatne razsežnosti, pomembne za doseganje barcelonskih ciljev (dostopnost, cenovna sprejemljivost in kakovost). Če so na voljo kazalniki o teh razsežnostih, bodo vključeni na portal za spremljanje strategije za enakost spolov in v letno poročilo o enakosti spolov.

Za izboljšanje razpoložljivosti, obsega in ustreznosti relevantnih podatkov na ravni EU so države članice v tem priporočilu pozvane, naj razvijejo ali izboljšajo zbiranje podatkov na več

---

⁶¹ Nieuwenhuis R., Yerkes M., Backman L., Strigén J., „Early Childhood Education and Care (ECEC): A focused review of reform impact studies“ (Predšolska vzgoja in varstvo: osredotočen pregled študij o učinku reform), Urad za publikacije Evropske unije, 2022.

⁶² [Register strokovnih skupin Komisije in drugih podobnih skupin \(europa.eu\)](https://register-strokovnih-skupin-komisije-in-drugih-podobnih-skupin.europa.eu).

⁶³ Evropska komisija, strategija za enakost spolov, portal za spremljanje, dostopen prek povezave: [ges-monitor.page.main \(europa.eu\)](https://ges-monitor.page.main.europa.eu).

področjih, povezanih z njegovim izvajanjem. Države članice bi morale zlasti izboljšati zbiranje podatkov o vključenosti otrok v predšolsko vzgojo in varstvo, vključno kar zadeva otroke v ranljivem položaju ali iz prikrajšanih skupin.

Komisija bo na podlagi barcelonskih ciljev in vseh pomembnih razsežnosti, vključno s politikami in primeri dobre prakse iz držav članic, v petih letih objavila poglobljeno poročilo, ki bo vsebovalo pregled stanja glede izvajanja Priporočila.

Predlog

PRIPOROČILO SVETA

o reviziji barcelonskih ciljev o predšolski vzgoji in varstvu

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 v povezavi s členom 153(1), točka (i), Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Evropski svet je za odpravo odvratilnih dejavnikov za udeležbo žensk na trgu dela leta 2002 določil barcelonska cilja o otroškem varstvu, ki sta: 33-odstotna stopnja udeležbe otrok, mlajših od treh let, in 90-odstotna stopnja udeležbe otrok od starosti treh let do šoloobvezne starosti v predšolski vzgoji in varstvu⁶⁴. Čeprav sta bila ta cilja dosežena na povprečju Unije, so še vedno velike razlike med državami članicami in znotraj njih, zlasti pri otrocih iz gospodinjstev z nižjimi dohodki in najmlajši skupini otrok.
- (2) Cilj tega priporočila je spodbuditi države članice, da povečajo udeležbo v predšolski vzgoji in varstvu, da bi olajšale udeležbo žensk na trgu dela ter okrepile družbeni in kognitivni razvoj vseh otrok in zlasti tistih v ranljivem položaju ali iz prikrajšanih okolij.
- (3) Obveznosti oskrbe otrok, zlasti zelo majhnih, predstavljajo veliko omejitev za udeležbo žensk na trgu dela. Leta 2021 je v raziskavi o delovni sili 27,9 % žensk, starih od 25 do 49 let, ki niso bile zaposlene, navedlo, da je bil glavni razlog za to, da ne iščejo zaposlitve, skrb za otroke ali odrasle, ki potrebujejo oskrbo, v primerjavi z le 8,0 % moških; leta 2019, torej pred pandemijo, sta ta deleža znašala 32,6 % oziroma 7,6 %⁶⁵. Hkrati je znašala stopnja delovne aktivnosti oseb, starih od 25–49 let, z otroki, mlajšimi od 6 let, 90,1 % za moške v primerjavi s 67,2 % za ženske. Zaradi neplačanih obveznosti oskrbe se na trg dela v Evropi ne more vključiti okrog 7,7 milijona žensk, a le 450 000 moških.
- (4) Prav tako je večja verjetnost, da bodo ženske prilagodile svoje razporeditve delovnega časa obveznostim oskrbe, kar ima trajen učinek na njihovo kariero in prispeva k plačni vrzeli in razlikam v pokojninah med spoloma. Zaposlene ženske v povprečju vsakodnevno porabijo 90 minut več kot zaposleni moški za gospodinjska opravila in neposredne dejavnosti oskrbe. Obravnavanje razlik v stopnji delovne aktivnosti med spoloma predstavlja jasno gospodarsko prednost, saj prispeva k rasti in bo verjetno

⁶⁴ Evropski svet v Barceloni, 15. in 16. marec 2002 (2002), SN 100/1/02 REV1.

⁶⁵ Preglednica LFSA_IGAR iz podatkovne zbirke Eurostata, „Care of adults with disabilities or children and other family or personal reasons“ (Oskrba odraslih invalidov ali otrok in drugi družinski ali osebni razlogi), odstotek prebivalstva, ki ni vključen na trg dela in želi delati, starostna skupina 15–64 let.

imelo pozitivne učinke na produktivnost. Poleg tega ima obravnavanje razlik med spoloma dokazano pozitivne učinke na zmanjševanje revščine in socialno vključevanje ter je eden od odzivov na zmanjševanje delovne sile.

- (5) Razpoložljivost cenovno dostopnih in visokokakovostnih storitev oskrbe ima močan pozitiven učinek na zaposlitveni status oskrbovalcev, zlasti žensk. Medtem ko se je zagotavljanje predšolske vzgoje in varstva v vsej Uniji povečalo, se je razlika v vrzeli stopnje delovne aktivnosti med spoloma zmanjšala s 17,7 odstotnih točk leta 2002 na 10,8 odstotnih točk leta 2021. V zadnjih letih pa je napredek zastal.
- (6) Evropski steber socialnih pravic poudarja pomembnost enakosti spolov, usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja ter predšolske vzgoje in varstva kot ključnih ciljev Unije. Evropski steber socialnih pravic navaja, da je treba na vseh področjih, tudi v zvezi z udeležbo na trgu dela, pogoji za zaposlitev in kariernim napredovanjem, zagotoviti in spodbujati enako obravnavanje in enake možnosti žensk in moških. Priznava tudi pravico otrok do cenovno dostopne in kakovostne predšolske vzgoje in varstva, pravico otrok do varstva pred revščino in pravico otrok iz prikrajšanih okolij do posebnih ukrepov za izboljšanje enakih možnosti. V akcijskem načrtu za evropski steber socialnih pravic je med njegovimi krovnimi cilji Unije, ki jih je treba doseči do leta 2030, predlagano, da bi moralo biti do leta 2030 zaposlenih vsaj 78 odstotkov prebivalstva, starega od 20 do 64 let. Za doseg navedenega cilja je v akcijskem načrtu določen cilj, da se vrzel stopnje delovne aktivnosti med spoloma v primerjavi z letom 2019 vsaj prepolovi, tudi prek revizije barcelonskih ciljev. Akcijski načrt priznava, da bi večje zagotavljanje formalne predšolske vzgoje in varstva prispevalo k večji udeležbi žensk na trgu dela in boljšemu usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja. Unija s tem priporočilom uresničuje svojo zavezo iz akcijskega načrta.
- (7) Na ravni Unije več priporočil in direktiv na področju enakosti spolov in delovnih pogojev obravnava nekatere elemente, ki so pomembni za barcelonska cilja. Direktiva (EU) 2019/1158 Evropskega parlamenta in Sveta⁶⁶ vzpostavlja okvir za uravnoteženo izrabo dopustov iz družinskih razlogov, prožnih ureditev dela ter oskrbovalskega dopusta med spoloma.
- (8) V več pobudah Unije je poudarjena pomembnost predšolske vzgoje in varstva za otroke. To priporočilo temelji na teh pobudah politike. Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2019 o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok⁶⁷ pomaga državam članicam izboljšati storitve predšolske vzgoje in varstva in poudarja, da morajo biti take storitve vključujoče, dostopne, cenovno sprejemljive in visokokakovostne. Strategija EU o otrokovih pravicah⁶⁸ zagotavlja okvir za ukrepanje EU za boljše spodbujanje in varstvo otrokovih pravic, v zvezi z vlogo predšolske vzgoje in varstva pa priznava, da koristi kognitivnemu in družbenemu razvoju otrok. Cilj Priporočila Sveta z dne 14. junija 2021 o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke⁶⁹ je zagotoviti, da imajo otroci, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost,

---

⁶⁶ Direktiva (EU) 2019/1158 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev ter razveljavitvi Direktive Sveta 2010/18/EU (UL L 188, 12.7.2019, str. 79).

⁶⁷ Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2019 o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok (UL C 189, 5.6.2019, str. 4).

⁶⁸ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o strategiji EU o otrokovih pravicah (COM(2021) 142 final), 24. marec 2021, str. 1.

⁶⁹ Priporočilo Sveta (EU) 2021/1004 z dne 14. junija 2021 o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke (UL L 223, 22.6.2021, str. 14).

brezplačen in učinkovit dostop do ključnih storitev, tudi do predšolske vzgoje in varstva, v vseh regijah, tudi na oddaljenih ali podeželskih območjih.

- (9) Države članice bi morale pri naložbah v storitve predšolske vzgoje in varstva upoštevati številne razsežnosti, ki presegajo zgolj razpoložljivost mest, kot so časovna intenzivnost udeležbe, delež vključenih otrok, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, ter tudi dostopnost, cenovna sprejemljivost in kakovost storitev varstva, ki se zagotavljajo. Zato to priporočilo navaja ukrepe za obravnavanje teh vidikov.
- (10) Da bi se olajšala udeležba glavnih oskrbovalcev, večinoma žensk, na trgu dela, bi morale štivilo ur udeležbe v predšolski vzgoji in varstvu zadostovati za pomenljivo vključitev staršev v plačano delo. Udeležbo bi bilo treba spodbujati ob upoštevanju otrokove koristi. Če otroci predšolske vzgoje in varstva še ne obiskujejo redno, bi morala oba starša koristiti pravice do dopusta iz družinskih razlogov in prožnih ureditev dela, ki jih priznava Direktiva (EU) 2019/1158, kot so delo s krajšim delovnim časom, gibljivi delovni čas in delo na daljavo, da bi se zagotovilo, da so obveznosti oskrbe enako porazdeljene, udeležba pa bi se morala postopoma povečevati s starostjo otroka. Glede na pomembnost te razsežnosti bi bilo treba časovno intenzivnost udeležbe otroka spremljati skupaj z udeležbo v predšolski vzgoji in varstvu.
- (11) Poleg tega se ženske z nizko ravno poklicnih znanj in spretnosti in ženske iz gospodinjstev z nizkimi dohodki, ki imajo otroke, srečujejo z več ovirami na področju usposabljanja in pri iskanju zaposlitve in več dejavniki odvratanja od (ponovne) zaposlitve zaradi finančnih in nefinančnih omejitev glede udeležbe njihovih otrok v predšolski vzgoji in varstvu. Spodbujanje večjega vključevanja otrok v ranljivem položaju in iz prikrajsanih okolij v vključujočo predšolsko vzgojo in varstvo bi ugodno vplivalo na vrnitev njihovih mater na delo. Položaj invalidnih žensk ali žensk z invalidnimi otroki je posebno težaven.
- (12) Vključevanje v predšolsko vzgojo in varstvo prinese otrokom številne koristi. Dokazi kažejo, da ima zagotavljanje kakovostne predšolske vzgoje in varstva ključno vlogo pri izboljšanju kognitivnega, družbenega in izobraževalnega razvoja otroka od zgodnjega otroštva. V skladu s Priporočilom Sveta z dne 22. maja 2019 o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok je lahko vključitev v predšolsko vzgojo in varstvo učinkovito orodje za doseganje izobraževalne enakosti za prikrajsane otroke, kot so invalidni otroci ali otroci s posebnimi potrebami, otroci, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, otroci z migrantskim ozadjem, begunski otroci, romski otroci in otroci iz drugih manjšin, otroci, ki živijo na podeželskih in oddaljenih območjih z neustrezno infrastrukturo za varstvo, in otroci v posebnih oblikah varstva.
- (13) V Priporočilu Sveta o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke⁷⁰ in Priporočilu Sveta o enakosti, vključevanju in udeležbi Romov⁷¹ je poudarjeno, da je enak dostop do kakovostne in vključujoče predšolske vzgoje in varstva ključen za prekinitev prenosa socialne izključenosti in zagotavljanje enakih možnosti za prikrajsane otroke. Države članice so v evropskem jamstvu za otroke pozvane k predložitvi nacionalnih

---

⁷⁰ Priporočilo Sveta (EU) 2021/1004 z dne 14. junija 2021 o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke (UL L 223, 22.6.2021, str. 14).

⁷¹ Priporočilo Sveta z dne 12. marca 2021 o enakosti, vključevanju in udeležbi Romov (UL C 93, 19.3.2021).

načrtov izvajanja zadevnega priporočila v 9 mesecih po njegovem sprejetju. Vendar so njihove stopnje udeležbe znatno nižje, zlasti med najmlajšimi otroki, kar lahko pozneje privede do slabših učnih rezultatov in višjih stopenj osipa v šolah, kar velja zlasti za romske otroke ali otroke z migrantskim ozadjem ter tudi otroke brez starševske oskrbe. Udeležba v predšolski vzgoji in varstvu je pomembna tudi za otroke, ki bežijo pred vojno v Ukrajini, in tudi za druge otroke, ki iščejo ali uživajo zaščito v Uniji. Za vse te potencialno ranljive otroke bi bilo treba zagotoviti enak dostop do splošno razširjenih vključujočih in nesegregiranih storitev predšolske vzgoje in varstva.

- (14) Podobno imajo invalidni otroci pravico do udeležbe v splošno razširjeni predšolski vzgoji in varstvu enako kot drugi. Za polovico invalidnih otrok skrbijo le njihovi starši. Zato je pomembno zagotoviti, da sta predšolska vzgoja in varstvo dostopna, vključujoča in združena s ciljno usmerjenimi ukrepi, ki pomagajo obravnavati konkretne potrebe, vključno z ukrepi za odpravo ovir in segregacije, opremljanje osebja s potrebnimi kompetencami ali zaposlovanje namenskega osebja za obravnavanje posameznih potreb in posameznikom prilagojenih učnih načrtov, kjer je to potrebno.
- (15) Za zagotovitev, da imajo otroci koristi od udeležbe v predšolski vzgoji in varstvu, je bistvena njuna visoka kakovost. Čeprav ni enega načina za opredelitev in merjenje pojma kakovosti v okoljih predšolske vzgoje in varstva, pa je njegovo bistvo v kakovosti interakcije med odraslimi in otroki ne glede na vzpostavljen sistem predšolske vzgoje in varstva. Države članice bi morale poskrbeti za zagotavljanje visokokakovostne predšolske vzgoje in varstva ob upoštevanju različnih razsežnosti iz Priporočila z dne 22. maja 2019 o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok, vključno z dostopom do storitev predšolske vzgoje in varstva, kvalifikacijami in delovnimi pogoji osebja, pedagoškim kurikulumom, spremljanjem in evalvacijo ter upravljanjem in financiranjem. Posebno pomembni bi morali biti elementi, kot so razmerje med osebjem in otroki, kvalifikacije osebja in stalno strokovno usposabljanje.
- (16) Kakovost zagotavljanja predšolske vzgoje in varstva je tudi pomemben dejavnik za vzpostavitev zaupanja med starši in institucijami, ki zagotavljajo izobraževanje in varstvo, in zato pomemben dejavnik pri spodbujanju večje udeležbe v predšolski vzgoji in varstvu.
- (17) Dostopnost je še ena pomembna razsežnost zagotavljanja predšolske vzgoje in varstva. Vključuje ustrezno infrastrukturo in razpoložljive zmogljivosti za sprejem ter delovni čas. Poleg tega zajema prilagajanje posebnim potrebam staršev in pomoč pri premagovanju zapletenih upravnih postopkov. Podpora pri urejanju upravnih postopkov bi morala biti zagotovljena v različnih oblikah, vključno z jezikovno in digitalno podporo, zlasti za skupine v ranljivem položaju ali iz prikrajšanih okolij, ki na primer ne morejo uporabljati digitalnih orodij ali nimajo dostopa do njih. Vključuje tudi dostopnost za invalide, vključno z otroki, starši in osebjem, v skladu z zahtevami glede dostopnosti iz Prilog I in III Direktive (EU) 2019/882.
- (18) Poleg tega dostopnost vključuje profesionalizacijo osebja in specialistov za ustrezno podporo invalidnim otrokom ali otrokom s posebnimi potrebami v splošno razširjenih in nesegregiranih ustanovah. Države članice bi morale zagotoviti, da se ovire za uporabo storitev predšolske vzgoje in varstva odpravijo in preprečijo, tudi za invalide, in da so storitve predšolske vzgoje in varstva resnično vključujoče.

- (19) Pri obravnavanju dostopnosti bi bilo treba upoštevati ozemeljska neravnovesja. Dolgotrajna vožnja zaradi oddaljenosti, neobstoja prometnih povezav ali njihova omejenost ter prometni zastoji so lahko ovira za udeležbo. Oddaljena in podeželska območja so še posebej prikrajšana zaradi pomanjkanja zadostnih lokalnih storitev predšolske vzgoje in varstva. Taka ozemeljska neravnovesja lahko prispevajo k težavam cenovne dostopnosti. Zato je pomembno, da se v načrtih za mobilnost upoštevajo različni profili uporabnikov storitev predšolske vzgoje in varstva ter da se v zbiranje podatkov za namene ocenjevanja in spremljanja vključi ozemeljska pokritost.
- (20) V številnih državah članicah so visoki stroški predšolske vzgoje in varstva še vedno velika ovira za udeležbo. Podatki Eurostata kažejo, da ima stroškovni dejavnik pomembno vlogo pri odločitvi za neuporabo storitev formalnega otroškega varstva v številnih državah, zlasti v gospodinjstvih, ki jim grozi revščina. Po statističnih podatkih Evropske unije o dohodku in življenjskih pogojih za leto 2016 13 % staršev ne uporablja otroškega varstva zaradi stroškov⁷², 11 % pa jih ima zmerne ali velike težave v zvezi s cenovno dostopnostjo otroškega varstva⁷³. Ti odstotki se več kot podvojijo na 28 % oziroma 27 % za gospodinjstva, ki jim grozi revščina. Znanstvene raziskave kažejo znatne gospodarske, družbene, izobraževalne in razvojne koristi visokokakovostne predšolske vzgoje in varstva. Zagotavljanje cenovno dostopne predšolske vzgoje in varstva torej koristi udeležbi žensk na trgu dela, to pa ima tudi pozitiven dolgoročen učinek rasti na izobraževanje od zgodnjega otroštva, saj postavlja temelj za pozitiven odnos do učenja skozi celotno življenjsko dobo, presega vključene otroke in se razširja na družbo na splošno. Države članice bi zato morale zagotoviti, da so stroški predšolske vzgoje in varstva sorazmerni z dohodki gospodinjstev in ne pomenijo ovire za uporabo predšolske vzgoje in varstva. Poleg tega bi morale države članice upoštevati tudi druge stroške v zvezi z udeležbo v predšolski vzgoji in varstvu, kot so prevoz, oblačila in oprema, ki so potrebni v okviru oskrbe.
- (21) En način za zagotovitev zadostnega zagotavljanja dostopne in cenovno sprejemljive, visokokakovostne predšolske vzgoje in varstva je določitev zakonske pravice do predšolske vzgoje in varstva, s čimer javni organi zagotovijo mesto za vse otroke, starši katerih to zahtevajo, ne glede na njihov zaposlitveni, socialno-ekonomski ali družinski status. V večini držav članic taka zakonska pravica že obstaja, vendar se starost, pri kateri začne pravica veljati, zelo razlikuje. V idealnem primeru ne bi smelo biti vrzeli med koncem ustreznega plačanega dopusta iz družinskih razlogov in zakonsko pravico do mesta v predšolski vzgoji in varstvu.
- (22) Pričakuje se, da bosta povečanje razpoložljivosti visokokakovostne, dostopne in cenovno sprejemljive predšolske vzgoje in varstva za družine in izboljšanje delovnih pogojev in plač v sektorju prinesla gospodarske koristi. Hkrati se lahko optimizira

---

⁷² Vir podatkov: priložnostni modul EU-SILC iz leta 2016 o *dostopu do storitev*, [ilc_ats04](#) „Children by household type, income group, degree of urbanisation and main reason for not meeting needs for formal childcare services“ (Otroci po vrsti gospodinjstva, dohodkovni skupini, stopnji urbanizacije in glavnem razlogu za neizpolnjevanje potreb po storitvah formalnega otroškega varstva) (datum izvlečka: 20. 6. 2022).

⁷³ Vir podatkov: priložnostni modul EU-SILC iz leta 2016 o *dostopu do storitev*, [ilc_ats03](#) „Children receiving formal childcare services by household type, income group, degree of urbanisation and level of difficulty to afford formal childcare services“ (Otroci, ki prejemajo storitve formalnega otroškega varstva, po vrsti gospodinjstva, dohodkovni skupini, stopnji urbanizacije in ravni težav glede cenovne dostopnosti storitev formalnega otroškega varstva) (datum izvlečka: 20. 6. 2022).

fiskalna vzdržnost naložb v predšolsko vzgojo in varstvo z ocenjevanjem njihovega vpliva na javne finance in rednim spremljanjem ter stalnim izboljševanjem stroškovne učinkovitosti na podlagi najboljših praks, vključno z učinkovitim oblikovanjem mehanizmov financiranja, ki so skladni s splošno vzdržnostjo javnih financ.

- (23) Enostaven dostop do ustreznih informacij o predšolski vzgoji in varstvu na spletu in zunaj njega je za starše ključnega pomena. To zajema informacije o pravicah do primernih storitev in njihovi razpoložljivosti, načinih dostopa in po potrebi upravičenosti do finančne podpore.
- (24) Pomanjkanje ozaveščenosti o pravicah staršev in otrok v zvezi s predšolsko vzgojo in varstvom ter njunim pomenom za prihodnje izobrazbene dosežke je dodatna ovira za uporabo storitev, kar vpliva na udeležbo žensk na trgu dela. Pravilno in temeljito obveščanje staršev bi moralo pripeljati do dobro preišljenih, informiranih odločitev o možnostih varstva.
- (25) V številnih državah se predšolska vzgoja in varstvo soočata s pomanjkanjem osebja. To je mogoče obravnavati z več strategijami, kot so izboljšanje delovnih pogojev, karierne možnosti in ustrezno plačilo, možnosti rednega izpopolnjevanja in preusposabljanja, razvoj kreativnih strategij zaposlovanja in poziv različnim nezadostno zastopanim skupinam, naj se pridružijo delovni sili v predšolski vzgoji in varstvu, kot so moški ali osebe iz različnih kulturnih okolij, npr. migranti ali begunci. Preprost in hiter mehanizem priznavanja kvalifikacij bi lahko pomagal odpraviti pomanjkanje. Na primer, Priporočilo Komisije (EU) 2022/554⁷⁴ obravnava dostop tistih, ki bežijo pred vojno v Ukrajini, do reguliranih poklicev.
- (26) Spodbujanje poštenih delovnih pogojev za osebe v predšolski vzgoji in varstvu bi lahko prispevalo k pritegnitvi novih delavcev, hkrati pa pomagalo zagotoviti, da so tisti, ki delajo v tem sektorju, pripravljeni in zmožni ohraniti svojo zaposlitev do upokojitve. Prav tako lahko prispeva k odpravljanju spolne segregacije v sektorju. V zvezi s tem smernice politike MOD glede spodbujanja dostojnega dela za osebe v predšolski vzgoji⁷⁵ nudijo usmeritve o možnem izvajanju priporočil v zvezi s poklicnim in kariernim razvojem, primernim plačilom, vključno z enakim plačilom, trajnostno zaposlitvijo in delovnimi pogoji ter tudi glede spodbujanja socialnega dialoga v tem sektorju.
- (27) Varstvo otrok se ne konča z njihovim odhodom v osnovno šolo. Potrebe po varstvu otrok od osnovnošolske starosti lahko prav tako omejujejo udeležbo mater na trgu dela in njihov delovni čas, če ni ustreznih, kakovostnih in cenovno dostopnih rešitev za varstvo po pouku in med počitnicami v okviru nacionalnih šolskih sistemov. Če za starejše otroke možnosti varstva niso na voljo, razpoložljivost predšolske vzgoje in varstva za mlajše sorojence ne bo omogočila udeležbe staršev na trgu dela, kar bi lahko vplivalo na uporabo predšolske vzgoje in varstva za mlajše sorojence. Države članice bi zato morale zagotoviti ustrezno, kakovostno in cenovno dostopno

---

⁷⁴ Priporočilo Komisije (EU) 2022/554 o priznavanju kvalifikacij za ljudi, ki bežijo pred rusko invazijo v Ukrajino (UL L 107, 6.4.2022, str. 1).

⁷⁵ Mednarodna organizacija dela, „Meeting of Experts on Policy Guidelines on the promotion of decent work for early childhood education personnel“ (Srečanje strokovnjakov o smernicah politike glede spodbujanja dostojnega dela za osebe v predšolski vzgoji), na voljo na naslovu: https://www.ilo.org/sector/Resources/codes-of-practice-and-guidelines/WCMS_236528/lang-en/index.htm.

zunajšolsko varstvo. To bi moralo po potrebi vključevati možnost nadzora nad domačimi nalogami in podpore pri njih, zlasti za otroke iz prikrajšanih okolij.

- (28) Usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja je še vedno velik izziv za številne starše, zlasti ženske. Težavnost usklajevanja dela in obveznosti oskrbe je glavna ovira, ki prispeva k prenizki udeležbi žensk na trgu dela. V zvezi s tem spolni stereotipi pogosto vplivajo na vloge žensk in moških v zvezi z oskrbo. Neravnovesje med oskrbo, ki jo zagotavljajo ženske v primerjavi z moškimi, pa nato krepi spolne stereotipe v poklicih in vlogah moških in žensk.
- (29) To vztrajno razliko med spoloma pri oskrbi bi bilo treba odpraviti, zlasti s spodbujanjem uporabe dopusta iz družinskih razlogov in gibljivega delovnega časa s strani očetov, kjer je to ustrezno, skupaj z bolj enako delitvijo obveznosti oskrbe med partnerjema v zvezi s plačanim in neplačanim delom. Izvajanje Direktive (EU) 2019/1158 bi moralo okrepiti pravice delavcev z obveznostmi oskrbe do dopusta iz družinskih razlogov in do zahtevanja gibljivega delovnega časa. Nadaljnje ukrepanje bi moralo biti osredotočeno na ozaveščanje o teh novih pravicah in spremljanje, ali lahko delavci v celoti izkoristijo te pravice, ne da bi bili na delu deležni manj ugodnega obravnavanja.
- (30) Za boljše razumevanje potreb po oskrbi in omejitvah v zvezi z njo bi morale države članice zagotoviti razpoložljivost ustreznih podatkov, ki so dovolj razčlenjeni, zanesljivi in primerljivi. Glede na to, da Direktiva (EU) 2019/1158 ne vključuje posebnih določb o zbiranju podatkov, bi ti podatki morali vključevati izrabo dopustov iz družinskih razlogov ob upoštevanju metodološkega priročnika za okvir kazalnikov usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, ki sta ga razvila Odbor za zaposlovanje in Odbor za socialno zaščito za podporo ustreznemu spremljanju in ocenjevanju Direktive.
- (31) Napredek pri izvajanju tega priporočila bi bilo treba redno spremljati v okviru evropskega semestra, letnega poročila o enakosti spolov v Evropski uniji in portala za spremljanje strategije za enakost spolov. V ta namen bi morale države članice Komisijo podpirati predvsem pri razvoju in izračunu kazalnika za merjenje razlike med spoloma pri oskrbi, kar pomeni razliko v času, ki ga oskrbi namenijo ženske in moški, plačne vrzeli med spoloma in porabe časa za plačano in neplačano delo za boljše razumevanje soodvisnosti teh elementov, da bi se podprl razvoj na dokazih temelječe politike enakosti spolov in socialne politike. Države članice bi si morale prav tako še naprej prizadevati za oblikovanje in izvajanje reform na področju predšolske vzgoje in varstva s čim boljšim izkoriščanjem podpore Komisije, tudi prek Instrumenta za tehnično podporo, z izmenjavo dobrih praks, ustreznimi postopki in metodologijami, zbiranjem podatkov, vključevanjem deležnikov ter z uspešnejšim in učinkovitejšim medinstitucionalnim usklajevanjem, načrtovanjem ter dodeljevanjem človeških virov in strokovnim razvojem v sektorju predšolske vzgoje in varstva.
- (32) Izraz „predšolska vzgoja in varstvo“ bi bilo treba razumeti tako, kot je opredeljen v Priporočilu Sveta o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok, in sicer da pomeni vsako regulirano ureditev, ki zagotavlja vzgojo in varstvo otrok od rojstva do šoloobvezne starosti – ne glede na okolje, način financiranja, čas obratovanja ali učno vsebino – ter vključuje institucionalno dnevno varstvo ter ureditve varstva na domu, zasebno in javno financirano zagotavljanje storitev ter predšolsko vzgojo in predprimarno izobraževanje.
- (33) Komisija in države članice bi morale za oceno učinka tega priporočila spremljati njegov napredek in redno poročati o njem –

SPREJEL NASLEDNJE PRIPOROČILO: CILJ IN PODROČJE UPORABE

1. Cilj tega priporočila je spodbuditi države članice, da povečajo udeležbo v predšolski vzgoji in varstvu, da bi olajšale udeležbo žensk na trgu dela ter okrepile socialni in kognitivni razvoj otrok, zlasti tistih v ranljivem položaju ali iz prikrajšanih okolij.
2. To priporočilo se nanaša na predšolsko vzgojo in varstvo za vse otroke.

REVIZIJA BARCELONSKIH CILJEV

3. Države članice bi morale spodbujati udeležbo žensk na trgu dela z zagotavljanjem visokokakovostnih storitev predšolske vzgoje in varstva v skladu z nacionalnimi vzorci zagotavljanja teh storitev in zagotoviti, da bo do leta 2030:
  - (a) vsaj 50 % otrok, mlajših od treh let, vključenih v predšolsko vzgojo in varstvo⁷⁶ in
  - (b) vsaj 96 % otrok med tretjim letom starosti in šoloobvezno starostjo vključenih v predšolsko vzgojo in varstvo⁷⁷.

INTENZIVNOST UDELEŽBE

4. Države članice bi morale spodbujati časovno intenzivnost udeležbe otrok v predšolski vzgoji in varstvu, ki je združljiva s pomenljivo udeležbo staršev, zlasti mater, na trgu dela.
5. Države članice so pozvane, naj zagotovijo, da so na voljo storitve predšolske vzgoje in varstva, ki omogočajo udeležbo otrok in bi se lahko postopoma povečala s starostjo otroka, v obsegu:
  - (a) vsaj 25 ur na teden za otroke, mlajše od treh let, in
  - (b) vsaj 35 ur na teden za otroke od starosti treh let.

VKLJUČEVANJE OTROK IZ PRIKRAJŠANIH OKOLIJ, INVALIDNIH OTROK ALI OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI

6. Države članice bi morale:
  - (a) imeti vzpostavljene ciljno usmerjene ukrepe, ki omogočajo in povečujejo vključevanje otrok iz prikrajšanih okolij v predšolsko vzgojo in varstvo, vključno z otroki, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, pa tudi invalidnimi otroki ali otroki s posebnimi potrebami;
  - (b) odpraviti vrzel v udeležbi v predšolski vzgoji in varstvu med otroki, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, ter celotno populacijo otrok.

KAKOVOST

7. Države članice bi morale zagotoviti, da:

---

⁷⁶ Vir podatkov: Eurostat, operacija EU-SILC 2020, „Children in formal childcare or education by age group and duration - % over the population of each age group - EU“ (Otroci v formalnem otroškem varstvu ali izobraževanju po starostni skupini in trajanju – % v celotni populaciji vsake starostne skupine – EU), spletna podatkovna koda: [ilc_caindformal].

⁷⁷ Vir podatkov: Eurostat, podatkovna zbirka UOE, „Pupils from age 3 to the starting age of compulsory education at primary level - % of the population of the corresponding age“ (Učenci od starosti treh let do šoloobvezne starosti – % populacije ustrezne starosti), spletna podatkovna koda: [educ_uoe_enra21].

- (a) so storitve predšolske vzgoje in varstva za vse otroke visokokakovostne, da bi povečale zaupanje staršev v te storitve, in prispevajo k zdravemu fizičnemu, socialnemu, čustvenemu, kognitivnemu in izobraževalnemu razvoju otroka;
- (b) nacionalni okviri za kakovost, k razvoju katerih se države članice spodbuja v skladu s Priporočilom Sveta o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok, vključujejo zagotavljanje storitev za otroke obeh starostnih skupin, zajetih v tem priporočilu. Nacionalni okviri za kakovost bi morali zlasti zagotavljati:
  - ustrezna razmerja med osebjem in otroki ter ustrezne velikosti skupin glede na starost otrok in morebitno invalidnost ali posebne potrebe, ki jih morda imajo, ter
  - podpirati profesionalizacijo vsega osebja v predšolski vzgoji in varstvu, tudi s povečanjem zahtevane stopnje začetne izobrazbe ter z zagotavljanjem stalnega strokovnega razvoja z ustreznimi možnostmi usposabljanja in možnostmi vseživljenjskega usposabljanja.

OZEMELJSKA PORAZDELITEV

8. Države članice bi morale obravnavati izzive, s katerimi se srečujejo otroci in njihove družine pri dostopu do primerne ustanove za vzgojo in varstvo, z zagotavljanjem zadostne ozemeljske pokritosti zagotavljanja predšolske vzgoje in varstva. V ta namen bi morale države članice zlasti:
  - (a) ustrezno organizirati zagotavljanje predšolske vzgoje in varstva na vseh mestnih in podeželskih območjih, v preskrbljenih in prikrajšanih soseskah in regijah, ob upoštevanju posebnih značilnosti območij, kot so gostota populacije otrok in porazdeljenost otrok po starosti, pri čemer bi to moralo biti popolnoma skladno z načeli odprave segregacije in nediskriminacije ter potekati v tesnem sodelovanju z lokalnimi in regionalnimi organi;
  - (b) upoštevati potrebo po razumnem času vožnje, zlasti z javnim prevozom, ko se odločajo o lokacijah storitev predšolske vzgoje in varstva.

CENOVNA DOSTOPNOST

9. Za otroke, ki niso zajeti v Priporočilu Sveta o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke, ki bi morali imeti brezplačen in učinkovit dostop do storitev predšolske vzgoje in varstva, bi morale države članice zagotoviti, da so neto stroški predšolske vzgoje in varstva razumno sorazmerni z drugimi gospodinjskimi izdatki in razpoložljivim dohodkom gospodinjstva, pri čemer bi morale posebno pozornost nameniti gospodinjstvom z nizkimi dohodki. Zlasti se države članice spodbuja, naj:
  - (a) omejijo neposredne izdatke staršev;
  - (b) po potrebi uvedejo prispevke na podlagi drseče lestvice, sorazmerne z družinskim dohodkom, ali najvišji prispevek za predšolsko vzgojo in varstvo.

DOSTOPNOST

10. Države članice bi morale nenehno odpravljati ovire pri dostopu do predšolske vzgoje in varstva. V zvezi s tem bi bilo treba posebno pozornost nameniti:
  - (a) zagotavljanju rešitev za starše z neobičajnim delovnim časom, da bi bolje usklajevali poklicno in zasebno življenje;
  - (b) obravnavanju potreb samohranilcev;

- (c) zagotavljanju dostopa do predšolske vzgoje in varstva ne glede na položaj staršev na trgu dela, na način, ki je skladen z zagotavljanjem spodbud za delo;
  - (d) zagotavljanju dostopnosti stavb, infrastrukture in prevoza, pa tudi učnega gradiva in digitalnih orodij staršem in otrokom z invalidnostjo ali s posebnimi potrebami;
  - (e) zagotavljanju učinkovite podpore in ustreznih informacij ter komuniciranja za otroke in starše z invalidnostjo ali s posebnimi potrebami ter obravnavanju jezikovnih in kulturnih ovir, da bi se omogočila njihova udeležba v splošno razširjenih, vključujočih in nesegregiranih ustanovah;
  - (f) proaktivnemu zagotavljanju jasnih informacij o koristih udeležbe v predšolski vzgoji in varstvu in o obstoječih možnostih, pravilih upravičenosti in upravnih postopkih za dostop do storitev predšolske vzgoje in varstva;
  - (g) zagotavljanju upravne podpore za vpis s posebno pozornostjo, namenjeno staršem v ranljivem položaju ali iz prikrajšanega okolja.
11. Države članice bi morale uvesti zakonsko pravico do predšolske vzgoje in varstva. Pri določanju starosti, pri kateri bi začela veljati zakonska pravica, bi morale države članice upoštevati razpoložljivost in dolžino ustrezno plačanega dopusta iz družinskih razlogov s ciljem preprečiti vrzeli med koncem takega dopusta in začetkom predšolske vzgoje in varstva.

ZUNAJŠOLSKO VARSTVO

12. Države članice bi morale poleg predšolske vzgoje in varstva zagotoviti celovit pristop k varstvu otrok, pri katerem bi se upoštevale potrebe po varstvu otrok različnih starosti, vključno z osnovnošolsko starostjo, tako da bi olajšale cenovno dostopno in visokokakovostno zunajšolsko varstvo za vse otroke v osnovni šoli (ki bi zajemalo čas po pouku in počitnice), vključno z invalidnimi otroki ali otroki s posebnimi potrebami, ob upoštevanju nacionalne organiziranosti pouka in počitnic. To bi moralo vključevati podporo pri domačih nalogah, zlasti za otroke iz prikrajšanih okolij ali v ranljivem položaju.

OZAVEŠČENOST O PRAVICAH

13. Države članice bi morale zagotoviti, da so starši ozaveščeni o svojih pravicah, po potrebi tudi o upravičenosti do mesta v predšolski vzgoji in varstvu, pri čemer bi morale upoštevati, da bi lahko različne tradicije in ozadja vplivali na poznavanje in dojetje sistema predšolske vzgoje in varstva ter zaupanje vanj.
14. Države članice se spodbuja, naj proaktivno obveščajo starše o možnostih, koristih in stroških ter o finančni podpori za uporabo predšolske vzgoje in varstva, če je vzpostavljena. Razmisliti bi morale o:
- (a) potrebah staršev po informacijah o predšolski vzgoji in varstvu ob upoštevanju raznolikosti njihovih spretnosti in znanj, zmožnosti, socialno-ekonomskega ozadja in morebitne invalidnosti;
  - (b) omogočanju preprostega dostopa do informacij na spletu in zunaj njega, ob upoštevanju različnih jezikovnih potreb in razpoložljivosti digitalnih orodij.
15. Države članice bi morale vzpostaviti učinkovite, nepristranske in dostopne pritožbene postopke za poročanje o težavah ali incidentih pristojnim organom.

DELOVNI POGOJI TER ZNANJA IN SPRETNOSTI OSEBJA

16. Države članice bi morale zagotoviti poštene delovne pogoje za osebe v predšolski vzgoji in varstvu, zlasti s spodbujanjem socialnega dialoga in kolektivnih pogajanj ter s podpiranjem razvoja privlačnih plač v sektorju, hkrati pa spoštovati avtonomijo socialnih partnerjev.
17. Države članice bi morale obravnavati potrebe po znanjih in spretnostih ter pomanjkanje delavcev v predšolski vzgoji in varstvu, zlasti z:
  - (a) izboljšanjem začetnega in stalnega izobraževanja in usposabljanja, da bi sedanje in prihodnje delavce v predšolski vzgoji in varstvu opremile s potrebnimi znanji, spretnostmi in kompetencami;
  - (b) vzpostavljanjem kariernih poti v sektorju predšolske vzgoje in varstva, vključno z izpopolnjevanjem, preusposabljanjem ter storitvami obveščanja in usmerjanja;
  - (c) zagotavljanjem privlačnega poklicnega statusa in kariernih možnosti za delavce v predšolski vzgoji in varstvu;
  - (d) izvajanjem ukrepov za odpravo spolnih stereotipov in spolne segregacije ter za privlačnost poklica za moške in ženske.

RAZLIKA MED SPOLOMA PRI OSKRBI

18. Države članice bi morale spodbujati enako delitev oskrbe otrok med staršema:
  - (a) z bojem proti spolnim stereotipom in s spodbujanjem uravnoveženega enakopravnega vključevanja obeh staršev v obveznosti oskrbe, tudi s komunikacijskimi kampanjami;
  - (b) s spodbujanjem in podpiranjem družinam prijaznih ureditev delovnega časa in izrabe dopusta iz družinskih razlogov skozi življenje s strani obeh staršev, zlasti moških.

UPRAVLJANJE IN ZBIRANJE PODATKOV

19. Države članice bi morale zagotoviti dobro in učinkovito upravljanje politike na področju predšolske vzgoje in varstva, zlasti z:
  - (a) zagotavljanjem tesnega sodelovanja med različnimi institucijami za oblikovanje politik in službami na področju predšolske vzgoje in varstva ter s podpiranjem sodelovanja z drugimi institucijami za oblikovanje politik in službami, pristojnimi za razvoj in izobraževanje v zgodnjem otroštvu, ter
  - (b) mobilizacijo in stroškovno učinkovito uporabo ustreznega in trajnostnega financiranja za predšolsko vzgojo in varstvo, vključno z uporabo sredstev in instrumentov Unije, ter z izvajanjem politik, ki spodbujajo trajnostno financiranje storitev otroškega varstva, ki so skladne s splošno vzdržnostjo javnih financ.
20. Države članice bi morale razviti ali izboljšati zbiranje podatkov o:
  - (a) udeležbi otrok v predšolski vzgoji in varstvu, in sicer za vsako leto in z raziskavami z ustrezno velikostjo vzorca, vključno kar zadeva otroke v ranljivem položaju ali iz prikrajšanih okolij;
  - (b) razlikah v porabi časa za plačano in neplačano delo med ženskami in moškimi z obveznostmi oskrbe, po možnosti z uporabo raziskav o porabi časa na podlagi standarda, ki ga določajo usklajene evropske raziskave o porabi časa;

- (c) izrabi dopustov iz družinskih razlogov po spolu na podlagi upravnih podatkov na način, ki je usklajen na ravni EU, in podpreti okvir kazalnikov usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, ki ga je razvila skupna podskupina Odbora za zaposlovanje (EMCO) in Odbora za socialno zaščito (SPC);
- (d) delovnih pogojih osebja v predšolski vzgoji in varstvu, ki zajemajo zlasti vidike iz priporočil 16 in 17;
- (e) primanjkljaju, dostopnosti, cenovni sprejemljivosti in kakovosti predšolske vzgoje in varstva, in sicer redno, najmanj vsakih šest let; ter ozemeljski porazdelitvi predšolske vzgoje in varstva, zlasti za oceno teritorialnih razlik, tudi na oddaljenih in podeželskih območjih.

21. Države članice bi morale okrepiti prizadevanja za zagotovitev, da so podatki primerljivi na ravni EU in dovolj razčlenjeni.

IZVAJANJE, SPREMLJANJE IN OCENJEVANJE

22. Države članice bi morale Komisijo obvestiti o ukrepih za izvajanje tega priporočila do [eno leto po sprejetju].

23. Države članice bi morale s Komisijo sodelovati v zvezi z njenim namenom, da:

- (a) izboljša redno zagotavljanje podatkov z objavljanjem na spletišču Eurostata in portalu za spremljanje strategije za enakost spolov:
  - (1) nadaljnje razčlenitve po starosti otrok, vključenih v predšolsko vzgojo in varstvo, časovni intenzivnosti udeležbe in stopnji udeležbe otrok, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost;
  - (2) intervalov zaupanja za glavni kazalnik EU-SILC „Children in formal childcare or education“ (Otroci v formalnem otroškem varstvu ali izobraževanju) in drugih ustreznih kazalnikov skupaj s stopnjami udeležbe za zagotovitev primerljivosti po letih in državah;
  - (3) celovitejših pojasnjevalnih informacij o zbranih podatkih, zlasti v zvezi s programi predšolske vzgoje in varstva, ki jih zajema opredelitev kazalnikov;
- (b) mobilizira sredstva Unije za podporo nacionalnim reformam in naložbam na področju predšolske vzgoje in varstva;
- (c) spremlja izvajanje tega priporočila v okviru letnega poročila o enakosti spolov v Uniji in evropskega semestra, če je ustrezno tudi z izdajo priporočil za posamezne države članicam, in v petih letih poroča Svetu o napredku v zvezi s tem priporočilom;
- (d) spodbuja razvoj nadaljnjih kazalnikov v Odboru za socialno zaščito in Odboru za zaposlovanje, izmenjave dobrih praks in vzajemnega učenja med državami članicami in tudi dejavnosti za krepitev tehničnih zmogljivosti ter še naprej podpira države članice pri njihovih prizadevanjih za oblikovanje in izvajanje reform na področju predšolske vzgoje in varstva, zlasti prek strateškega okvira evropskega izobraževalnega prostora in Instrumenta za tehnično podporo;
- (e) spodbuja agencije Unije, kot sta Evropski inštitut za enakost spolov in Eurofound, naj redno zbirajo podatke, razvijajo kazalnike in izvajajo analize o vrzeli med spoloma pri oskrbi, plačni vrzeli med spoloma in porabi časa žensk

in moških z obveznostmi oskrbe za plačano in neplačano delo ter individualne in družbene dejavnosti ter o ureditvah dela v njihovem celotnem delovnem življenju.

V Bruslju,

*Za Svet
predsednik*